

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kálmán Imre*

Cím: *Holnap dől el Bécsben az Ehrenfeld-kódex sorsa*

Forrás: *Világ*

Bn
(Hely)

1925. 2. 12.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

091

Hely

Idő

"1925"

Személy

Holnap dől el Bécsben az Ehrenfeld-kódex sorsa

(A Világ tudósítójától.) A Nemzeti Múzeum termei téli álomba merültek. Nincs szén és a tavaszias időjárás elől a folyosók és termek zugaiba befészkelte magát a hideg. Mindent lezártak a múzeumban, még a Széchenyi-könyvtár rácsos bejárata előtt is szigorú őr áll. *Nem lehet olvasni, nem lehet dolgozni*; a tél kiszorítja a könyvtárból a tudomány munkásait.

A könyvtár kötetekkel zsúfolt folyosóin és termeiben azonban már érezni lehet az izgatottságot. A tisztelők télikabátban áll-dogálnak, csoportosulnak, elsietnek s megint összegyülekeznek.

— A kódex, ... az Ehrenfeld-kódex ...
holnap dől el a sorsa...

Még senki sem tud bizonyosat. Számít-gatnak, találgatnak, kombinálnak. Fél óra múlva indul Bécsbe a múzeumi könyvtár megbízottja, hogy az Ehrenfeld-családdal tárgyaljon...

Szent Ferenc és társainak története

A *Halotti Beszéd és a Königsbergi töredék* után legrégebb nyelvemlékünk az *Ehrenfeld-kódex és egyúttal a legrégebb magyar-nyelvű könyv*, mert az előbbi két írás csak néhány röpke lapból áll. Volf György tette közzé 1881-ben a Nyelvemléktár VII. kötetében, egy lapjának használatával. De még Volf könyve is ritkaság ma. A múzeumnak is talán csak egy példánya van belőle.

Jakubovits Emil dr., egyetemi magántanár, a kéziratári osztály vezetője is csak az Ehrenfeld-kódex ügyében foglalatosskodik most. A könyvtárban mindenki erről beszél. Néhány perc van még hátra és indul a múzeum megbízottja. Viszi magával a kódexre vonatkozó adatokat is, közöttük Volf György könyvét. Jakubovits dr. sebtében elmond még egyetmást a „Kódex”-ről:

— A legrégebb írott magyarnyelvű könyv. *Szent Ferenc és társainak történetéről szól.* 81 levél, tehát 162 oldal terjedelmű a fátyla kötött, zöld bőrrrel bevont, kis negyed-rét alakú könyv. A „kódexek kódexe” alaposan kopott, aranyozott kapcsai málladoznak, az egész nem valami díszes munka.

Ezer angol font az ára, vagy még több.

Csak másolat

— 1430 körül írta az ismeretlen kéz, tehát csaknem félezer évesek az elfakult tintával végigrótt sorok. Itt-ott néhány vörösszínű iniciálé, szerényen kínlódott kezdőbetű tarkítja a papírdalakat. Egy kéztől való az írás végig, régi gót-, úgynevezett „kapcsolt barátgót” betűkkel.

— E legrégebb magyar könyv azonban nem eredeti textus, hanem *csak másolat*. Karátsonyi János püspök kimutatta, hogy 1383 körül fordították latinból. Azóta más kutatások is beigazolták, hogy nem eredeti írás. Ezt az is bizonyítja, — mondja Volf György könyve —, hogy néha igen erős, éktelen latinizmusok is vannak benne. Például: Es ezkepen menüen mogyad (mongyad) ennekem ott fekegy penetenczedert nygalmatlan parazt. (11. lap.)

Ehrenfeld Adolf mindent megtett

Amikor Ehrenfeld Adolf nyitrai tanuló kezébe került a dobálástól már csaknem szertehulló kódex, a diák hazavitte, átnézte és beleírta a nevét: *Ehrenfeld Adolf 1851*. Azután elfutottak az évek és Ehrenfeld Adolf csak később tudta meg, hogy kincset őriz fiókjában. Ettől fogva minden szabadidejét a kódexnek szentelte, kutatott az eredete után. A kötetet persze meghagyta érintetlenül s nem köttette újra, hanem jó erős

börtökbe helyezte. A kutatások aztán meg-hozták az eredményt. Kitént, hogy a kódex nagyjában egy *Speculum vitae beati Francis-i-nek a fordítása, amelynek első kiadása — latinul — Velencében, 1504-ben jelent meg*. Ezt az eredeti munkát Ehrenfeld szintén megszerezte és egybevetette a magyar fordítással. Az eredeti nagyjából egyezett a magyar kódex-szel és ezzel bebizonyult, hogy a föltevés helyes volt: *az Ehrenfeld-kódex csak másolat*.

Huszonhét lap elveszett

A kódex nem teljes. *Huszonhét levele örökre elveszett* s a vége is csonka, rongyolt.

Hogy ki írta, illetve ki másolta, — nem tudják. Csak fölteszik, hogy egy ferencrendi szerzetes munkája, aki valamelyik felvidéki kolostorban vesződött Assisi Szent Ferenc történetének magyarra való átültetésével. Úgy gondolják, hogy nem férfi, hanem nő-ferencesek, vagyis *clarissa-apácák számára készült*. Bizonyosság volna erre két fejezet a 73—77. lapon, amelyeket Szent Klárának „boldog Ferenc nemes plantaya”-nak szentel a kódex eredetijének írója. Ez a két fejezet is megmaradt és a még meglévő ötvennégy lap arról tanúskodik, hogy a kódex *nyelve régiesebb, mint a XV. századbeli bibliafordításoké*, tehát ez a fönmaradt kézirat sokkal régebbi eredetűnek a másolata, melyben azonban sok nyoma maradt a régi eredetinek.

Ehrenfeld Adolf tehát — látnivaló — igen sokat foglalkozott a kódex-szel. És ő volt az, aki a bécsi egyetemi könyvtár igazgatójának közbenjárására kölcsönkapta Königsbergből a *Königsbergi Töredéket, saját pénzén heliogravür-másolatot készíttetett róla és a met-szetet tíz lenyomattal a Magyar Tudományos Akadémiának ajándékozta*.

Azóta pedig eltelt jónéhány évtized. Azt

Székesfővárosi hámondják, hogy Ehrenfeld Adolf fia, Alfréd már egy szót sem tud magyarul...

Együtt van az ezer font

Ismeretes, hogy a híres Ehrenfeld-kódex a közeljövőben kerül Londonban árverésre. Ezer fontot, háromszázötven millió koronát kér érte az Ehrenfeld-család és ámbár a szakértők szerint a kódex nem ér ennyit, valószínű, hogy talán még magasabb áron is megszerzi magának valami amerikánus. A Nemzeti Múzeum igazgatósága tehát sietve érintkezésbe lépett a családdal, hogy legalább a kikiáltási áron adják át a kódexet és tegyék lehetővé, hogy a kevésszámú ilyenfajta magyar műkincsek közé kerüljön, Magyarországra. *Ma reggel azután távirat érkezett Bécsből, amelyben Ehrenfeld Alfréd, a holnapi, csütörtöki tárgyalásra meghívja a múzeum egyik szakértőjét. Idő-*

közben — mint tudjuk — akadt két magyar mecénás is, akik közölték az igazgatósággal, hogy a kódex kikiáltási áranak megfelelő összeget szívesen bocsátják rendelkezésre. A 350,000,000 koronát már *le-tétbe is helyezték az egyik fővárosi pénz-intézetnél*.

A Nemzeti Múzeum főtitkára, Tóth László dr. tehát útra készül. Ott sűrűlő-d-nek, forgolódnak körülötte a tisztviselők:

— Talán mégis sikerül...

— Lehet. Holnap dől el, hogy ideadják-e háromszázötven millióért, vagy sem.

— És ha nem?

— Akkor... aukcióra kerül a kódex. És akkor nem sokat remélhetünk...

A főtitkár még néhány szóra bemegy a főigazgatói irodába. Aztán indul Bécsbe. A kollégák nevetve utána szólnak:

— Haza ne gyere a kódex nélkül!...

Kálmán Imre.